

проектної діяльності педагоги можуть організувати «рухливі станції», де діти проходять різні етапи фізичних завдань, що поєднують гру, навчання і рух, це не лише розвиває фізичні якості, а й формує навички самоконтролю, відповідальності та взаємодії.

Отже, інноваційні технології фізичного розвитку в ЗДО – це не просто нові методи, а цілісна система, що поєднує фізичну активність з емоційним, когнітивним і соціальним розвитком дитини. Їхнє впровадження дозволяє зробити процес фізичного виховання більш ефективним, захопливим і значущим для кожного дошкільника.

Список використаних джерел

1. Божко А.В. Засоби та методи фізичного виховання дітей дошкільного віку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 49 (102). С. 52-57.
2. Болотіна Л. Р. Дошкільна педагогіка. К.: Юрайт, 2020. 219 с.
3. Пасічник В., Петрина Р. Сучасні підходи щодо поєднання фізичного і розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку. *Молода спортивна наука України*. 2012. Т. 2. С. 150-155.

Кравець Руслан,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»

Кравець Ігор,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Лілія Мельничук,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені акад. С. Дем'янчука»

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку засобами проектної

діяльності» в умовах воєнного стану в Україні зумовлена необхідністю посиленої уваги до збереження фізичного, психічного та соціального здоров'я наймолодших учасників освітнього процесу. У сучасних реаліях, коли військова агресія створює постійні стресові ситуації для дітей, педагогів та батьків, забезпечення умов для формування навичок здорового способу життя, емоційної стійкості та безпечної поведінки набуває особливої значущості. Порушення звичного способу життя, евакуації, перебування в укриттях, розлука з близькими – усе це негативно впливає на психоемоційний стан дітей, а отже, потребує нових підходів до організації освітнього процесу у закладах дошкільної освіти.

У цьому контексті проєктна діяльність виступає ефективним педагогічним інструментом, який сприяє інтеграції знань про здоров'я, розвитку практичних навичок його збереження та формуванню позитивної мотивації до здорового способу життя. Завдяки проєктній діяльності діти здобувають знання в активній, дослідницькій формі, що підвищує рівень їхньої зацікавленості та залученості, а також дозволяє формувати відповідальне ставлення до власного здоров'я вже з раннього віку. В умовах воєнного стану особливої актуальності набувають проєкти, що пов'язані з навичками безпеки життєдіяльності, адаптації до змінених умов, емоційного саморегулювання та підтримки доброзичливої атмосфери у дитячому колективі.

Проєктна діяльність у дошкільному віці спрямована на розвиток особистості, здатної до творчого самовираження й активної пізнавальної діяльності. Її зміст, структура та педагогічні завдання визначаються віковими можливостями дітей дошкільного віку. У молодшому дошкільному віці акцент робиться на опануванні елементарних умінь розв'язувати ігрові проблемні ситуації, пошуку варіантів розв'язання та участі у спільних обговореннях. Для дітей 4–5 років проєктна діяльність стає засобом розвитку інтелектуальної ініціативи та формування передумов до самостійної дослідницької роботи, поступового оволодіння методами розв'язання проблем. У старшому дошкільному віці провідним засобом організації проєктної діяльності є метод

проектів, який дозволяє комплексно застосовувати здобуті знання, розвивати логічне мислення, творчий потенціал і навички співпраці, а також формувати здатність до самостійного планування, реалізації й оцінювання результатів власної діяльності [1, с. 17].

Метод проектів у дошкільній освіті розглядається як ефективний інструмент формування в дітей пізнавального інтересу, самостійності, здатності планувати діяльність і користуватися різними джерелами інформації. Він охоплює низку прийомів, спрямованих на накопичення практичного та теоретичного досвіду, формування навичок розв'язання завдань і досягнення результатів, що мають практичну цінність. Основними етапами реалізації методу проектів є визначення мети та завдань, спільне планування діяльності, практична реалізація (дослідження, спостереження, експеримент, творча діяльність), а також аналіз і представлення отриманого результату у формі матеріального або інформаційного продукту [2, с. 146].

Застосування методу проектів сприяє розвитку здатності дітей знаходити практичні рішення, аналізувати й оцінювати результати власної діяльності, виявляти творчий підхід і гнучкість мислення. Проекти можуть виконуватися індивідуально, у парах або групах, що забезпечує варіативність організації діяльності та розвиток різних моделей взаємодії. Тривалість проекту визначається його змістовою складністю й віковими можливостями дітей, що забезпечує послідовність і системність у формуванні компетентностей. Метод проектів природно інтегрується з іншими груповими методами роботи, такими як обговорення, мозковий штурм, ігрові технології, сприяючи розвитку комунікативних умінь, колективного мислення й уміння співпрацювати.

Таким чином, проектна діяльність виступає універсальним засобом гармонійного розвитку дитини дошкільного віку, забезпечуючи формування в нього ключових компетентностей, необхідних для подальшого успішного навчання, соціальної адаптації та самореалізації. Метод проектів, будучи спрямованим на активну, самостійну та творчу діяльність дітей, створює сприятливі умови для розкриття їхнього інтелектуального, емоційного й соціального потенціалу.

Проектна діяльність у дошкільній освіті спрямована на розв'язання конкретних проблемних завдань, що забезпечує дітям можливість застосовувати різноманітні методи й засоби пізнання – від спостережень і елементарних дослідів до творчих ігрових ситуацій та конструювання. У межах такої діяльності діти оволодівають умінням аналізувати завдання, добирати оптимальні шляхи їх розв'язання та досягати відчутного практичного результату, який може бути представлений у формі малюнка, моделі, театралізованої постановки чи презентації. Реалізація проектів сприяє формуванню в дітей ключових навичок, серед яких – здатність до самостійного прийняття рішень, розвиток комунікативних умінь у процесі взаємодії з однолітками та педагогом, а також критичного й творчого мислення, необхідних для розв'язання проблемних ситуацій [5].

У цьому контексті метод проектів постає як ефективний інструмент організації освітнього процесу, що одночасно активізує пізнавальний інтерес дітей та підтримує їх різнобічний розвиток. Використання цього методу вимагає дотримання низки умов. Насамперед проект має ґрунтуватися на наявній пізнавальній або творчій проблемі, яка стимулює дітей до пошуку рішень і потребує інтеграції знань з різних галузей. Важливо, щоб очікувані результати мали високу значущість для учасників, виконували пізнавальну, практичну чи теоретичну функцію та сприяли підтриманню їхньої мотивації. Організація діяльності передбачає використання різних форм роботи – індивідуальної, парної та групової, що забезпечує розвиток автономності, комунікативних і соціальних умінь [3, с. 91].

Структура проекту повинна бути чітко визначеною і включати змістову частину з поетапним представленням результатів та логічним поділом етапів виконання. Важливим компонентом є застосування дослідницьких методів, що передбачають послідовний процес: формулювання проблеми, висунення гіпотез, добір адекватних методів дослідження, фіксацію отриманих результатів, їх систематизацію, аналіз і підбиття підсумків у відповідній формі – презентації, демонстрації або дискусії. Завершальним етапом є оформлення результатів і формулювання висновків, під час якого

діти презентують виконану роботу та окреслюють можливі нові напрями подальших досліджень. Дотримання зазначених вимог забезпечує ефективну організацію проектної діяльності, сприяє засвоєнню знань через практичний досвід і формує в дітей навички самостійності, інтерес до досліджень та вміння працювати в команді [2].

Проекти класифікуються за низкою визначальних ознак. Зокрема, за характером провідної діяльності вони можуть бути дослідницькими, творчими, пошуковими, ознайомлювально-орієнтовними, рольовими чи прикладними, що зумовлює специфіку методів роботи та очікуваних результатів. За предметно-змістовою спрямованістю виокремлюють моно-проекти, спрямовані на одну галузь знань, та інтегровані, які поєднують декілька галузей і забезпечують міждисциплінарний характер освітнього процесу. Взаємодія учасників може характеризуватися високим рівнем залучення дітей, педагогів і батьків, що сприяє налагодженню командної роботи. За кількістю учасників проекти поділяють на індивідуальні, парні та групові, а за тривалістю – на короткотривалі, середньотривалі й довготривалі, що дає змогу обрати оптимальний формат відповідно до вікових можливостей дітей, завдань та ресурсного забезпечення [4, с. 54].

Застосування дослідницького та проектного підходів у педагогічній практиці змінює характер взаємин між педагогом і дитиною: педагог виступає не лише джерелом готових знань, а й організатором і партнером у процесі пізнання, що формує суб'єкт-суб'єктний тип взаємодії. Важливим компонентом проектно-дослідницької діяльності є оцінювання її результатів, яке дає змогу визначити рівень досягнення поставленої мети, виявити недоліки в організації роботи та здійснити необхідну корекцію для підвищення ефективності подальшої діяльності. Особливої уваги потребують дослідницькі проекти, де успішність залежить від чіткого й послідовного виконання всіх етапів – визначення проблеми та формування мети, планування діяльності, збору даних, аналізу результатів, їх оформлення та підсумкової рефлексії, під час якої разом із педагогом діти оцінюють процес і перспективи вдосконалення роботи [1].

Під час добору змісту проєкту вихователь повинен орієнтуватися на інтереси, потреби та індивідуальні можливості дітей, забезпечуючи умови для встановлення суб'єктно-суб'єктних взаємин між усіма учасниками освітньо-пізнавального процесу. Важливо заздалегідь продумати способи мотивації до діяльності, створити проблемні ситуації, які спонукатимуть дітей до самостійного пошуку рішень. У ході такої діяльності діти визначають як найближчі, так і перспективні цілі, обирають варіанти виконання завдань, керуючись власними рішеннями, а не готовими інструкціями педагога [5].

Специфіка методу проєктів полягає у поєднанні різних форм взаємодії дитини з довкіллям та освітнім середовищем, при цьому педагогічне спілкування ґрунтується на спільній діяльності, що спирається на індивідуальний досвід вихованців. Принцип подієвості органічно поєднується з проєктною діяльністю, оскільки передбачає повне занурення дитини в опрацювання певної проблеми або теми, що забезпечує глибину й усвідомленість пізнавального процесу [4]. У дошкільній педагогіці традиційно виділяють кілька змістових сфер, у межах яких найчастіше формуються проєкти, а саме: родинне середовище, природний світ, предметний світ, створений людиною, а також соціум і його культурні надбання.

Визначення завдань, підготовка, планування й реалізація проєктів здійснюються вихователем у взаємодії з дітьми, тоді як до практичного втілення можуть долучатися батьки та інші працівники закладу дошкільної освіти. Особливе значення при цьому має практико-орієнтований підхід, який дає змогу об'єктивно оцінити досягнення дітей за результатами їхньої взаємодії з педагогом. Проєктна діяльність у системі дошкільної освіти зазвичай включає кілька послідовних етапів: педагогічний супровід, спрямований на пізнання дитиною навколишнього світу; актуалізацію та практичне використання знань, умінь і навичок; стимулювання самореалізації та творчого самовираження [2]. Така структуризація забезпечує поступовий розвиток пізнавальної активності та формування цілісного уявлення про досліджувані явища.

У практиці закладів дошкільної освіти використовують як короткострокові проекти, що тривають від одного заняття до одного дня, так і довготривалі, які можуть реалізовуватися упродовж кількох тижнів чи навіть місяців. Перевага нерідко надається довготривалим формам, оскільки вони створюють умови для більш глибокої роботи з матеріалом та стійкого інтересу дітей.

Прикінцевий етап реалізації проекту – його захист – має не лише підсумковий, а й виховний та емоційний характер. Це видовищний і насичений подіями процес, під час якого діти представляють результати своєї роботи перед однолітками, педагогами, батьками та запрошеними гостями. Важливим завданням є підкреслення соціальної значущості проекту, пояснення його мети та практичної цінності. Захист організовується таким чином, щоб висвітлити внесок кожної дитини та створити позитивний емоційний досвід участі у спільній діяльності [3].

Дидактична цінність проектної діяльності полягає у розвитку пізнавального інтересу, самостійності, вмінь колективної роботи, здатності планувати, організовувати та творчо переосмислювати власну діяльність, що становить важливі передумови успішної адаптації дитини до навчання у школі. Вітчизняна педагогіка визначає низку принципів організації ефективної проектної діяльності, серед яких – індивідуальний підхід, добровільність участі, підтримка самостійності та ініціативності дітей, а також поєднання спільної і самостійної діяльності відповідно до теми й проблемного поля проекту [5].

Пізнавальна активність виступає ключовим чинником кожного проекту. У процесі засвоєння нових знань діти формують нові завдання, прагнуть до їх вирішення та використовують різні способи взаємодії з об'єктами, що сприяє виявленню їхніх прихованих властивостей. Пізнавальний інтерес дітей дошкільного віку характеризується тим, що очікуваний результат діяльності на її початку має нечіткий, попередній характер і поступово конкретизується у процесі дослідження [50]. Такий динамічний характер пізнання стимулює дитячу активність, роблячи дитину повноцінним суб'єктом освітнього процесу, здатним до постановки

цілей, пошуку шляхів їхнього досягнення та рефлексії власних результатів.

Саме в умовах проєктної діяльності діти отримують можливість максимально реалізувати свою природну допитливість, розвивати дослідницькі уміння та активно взаємодіяти з навколишнім середовищем.

Список використаних джерел

1. Каратаєва М. Проєктування – перспективна технологія. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 16-18.
2. Ковшар О. В. Проєктна діяльність як засіб розвитку особистості дитини дошкільного віку. *Педагогічні науки*. 2011. № 8. С. 145-149.
3. Метод проєктів у діяльності дошкільного закладу / уклад. Л.А. Швайка. Харків : Вид. група «Основа», 2010. 203 с.
4. Молодушкіна І. В. Метод проєктів у діяльності дошкільного закладу: навч.-метод. посібник. Харків : Вид. група «Основа», 2010. 203 с.
5. Проєктні технології у дошкільному навчальному закладі / упоряд. Буракова Ю.Д. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 204 с.

*Лампека Катерина,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Лілія Мельничук,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янчука»*

ДИАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЕВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Формування і розвиток мовленнєвої активності дітей дошкільного віку є одним із ключових завдань сучасної дошкільної освіти, оскільки мовлення виконує не лише комунікативну, а й пізнавальну, емоційно-ціннісну та соціалізаційну функції. В умовах воєнного стану в Україні проблема набуває особливої актуальності, адже мовленнєвий розвиток дитини стає важливим ресурсом її психологічної стійкості, формування відчуття безпеки, можливості